

FSU u BiH
ФСУ у БиХ

ZSU u BiH
SIF in BiH

Fondacija za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Фондација за социјално укључивање у Босни и Херцеговини
Zaklada za socijalno uključivanje u Bosni i Hercegovini
Social Inclusion Foundation in Bosnia and Herzegovina

Za društvo jednakih mogućnosti!

**FSU u BiH i IBHI Izvještaj sa javne debate, 14.6.2017.
„Minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti“**

Sarajevo, juni 2017.

FSU u BiH • ФСУ у БиХ • ZSU u BiH • SIF in BiH

Branilaca Sarajeva 47 • 71000 Sarajevo • Tel + 387 33 219 313 • Fax + 387 33 219 314

Email: sif@sif.ba • Web <http://www.sif.ba>

Javna debata „Minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti“ u okviru kampanje „Uspostavljanje minimuma socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti“ održana je u srijedu, 14.6.2017. u 11 h u hotelu Bosna u Banjoj Luci, ul. Kralja Petra I Karađorđevića 97. Pored 4 (3 Ž/1 M) predstavnika/ce Fondacije za socijalno uključivanje u BiH (FSU u BiH) i Inicijative za bolju i humaniju inkluziju (IBHI), javnoj debati je prisustvovalo 25 učesnika/ca (12 Ž/13 M) – predstavnici/ce entitetskih ministarstava, akademske zajednice i nevladinih organizacija.

Cilj kampanje je zagovaranje rješenja koja promoviraju unapređenje javnih politika što će rezultirati boljim ostvarivanjem socijalnih ljudskih prava, te boljim ciljanjem potreba marginalizovanih grupa i pravednijom raspodjelom naknada u okviru socijalne politike. Učesnicima javne debate unaprijed su dostavljeni Zaključci sa javne debate „Uspostavljanje minimuma socijalne sigurnosti i jednakih mogućnosti“, održane u Banjoj Luci 27.5.2015. godine.

Program rada javne debate se sastojao od uvodnih izlaganja i diskusije kojoj su učesnici javne debate aktivno doprinijeli:

- Otvaranje i pozdravna riječ – Ranka Ninković-Papić, direktorica FSU u BiH
- Pozdravna riječ – Branka Sladojević, pomoćnica ministra zdravlja i socijalne zaštite RS
- Uvodne napomene – Željko Volaš, predsjedavajući Izvršnog odbora Koalicije „KOMA“; Organizacija amputiraca UDAS RS
- Uvodne napomene – Žarko Papić, direktor IBHI-a
- Diskusija i zaključna razmatranja i usvajanje preporuka

U diskusiji je istaknuto sljedeće:

- Kampanja „Uspostavljanje minimuma socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti“ zagovara za bolja rješenja za ugrožene kategorije i zagovara za promjene javnih politika u oba entiteta;
- Strategija za unapređenje društvenog položaja lica sa invaliditetom u RS (2017-2026) predviđa jednake mogućnosti;
- FSU u BiH i IBHI su i ranije aktivno učestvovali i sarađivali s vladinim i nevladinim sektorom i pomagali da se unaprijedi sistem socijalne zaštite;
- U saradnji sa savezima i udruženjima OSI će se uskoro početi sa promocijom Strategije za unapređenje društvenog položaja lica sa invaliditetom u RS (2017-2026), u kojoj su određeni ciljevi i Akcioni plan gdje su dodijeljeni nosioci odgovornosti;
- U socijalnoj zaštiti, pored porodičnog i zakona o dječijoj zaštiti, predviđeno je i novo pravo koje se odnosi na minimum socijalne sigurnosti u skladu s kojim bi sve OSI imale minimum socijalne sigurnosti; treba ga još definisati da li će biti samo za OSI ili za sve građane;
- Biće planirano unapređenje položaja OSI izjednačavanjem prava koja imaju svi građani;
- Trenutno najveći problemi su obrazovanje i zapošljavanje OSI;
- Ne postoji dovoljno koordinacije unutar sistema ljudi koji su u potrebi;
- Sveprisutan je problem odlaska ljudi;
- Istaknuta je potreba za minimumom socijalne sigurnosti;
- Donosoci odluka treba da imaju više snage i volje da usklade sistem i prepoznaju potrebe u skladu sa stvarnim stanjem na terenu;
- Nema dovoljno medicinskih sredstava i lošeg su kvaliteta;
- Svi treba da budu aktivniji u rješavanju problema kao što su nepristupačnost i sl., zajedno sa donosiocima odluka na različitim nivoima vlasti;
- U Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite RS postoji dobra volja i podrška u ostvarivanju prava, a Interresorno radno tijelo Vlade RS za podršku licima sa invaliditetom treba da bude još snažnije i da uključuje više OSI;

- Formirana Koalicija KOMA koja okuplja akademsku zajednicu, medije, udruženja i udruženja OSI i radi na 4 kampanje zagovaranja, uspjela je napraviti pomak nakon tri godine u FBiH, a koji se odnosi na vraćanje u proceduru Zakona o jedinstvenim načelima i okviru materijalne podrške osobama sa invaliditetom, a također se radi i na tome da se Zakon o osnovama socijalne zaštite vrati u Program rada Vlade FBiH;
- Minimum socijalne sigurnosti prisutan je u RS-u teoretski, ali je to daleko od toga da je obezbijeđen taj minimum;
- Postoji razlika između socijalne sigurnosti i izjednačavanja mogućnosti;
- U Akcionom planu se spominje Platforma socijalnog poduzetništva koja radno aktivira korisnike, a realizacija toga vodila bi smanjenju siromaštva i napretku socijalne pravde;
- Osnovna prepreka reformi sistema socijalne zaštite je problem sredstava;
- Mjerenjem preostale radne sposobnosti OSI se na neki način može obezbijediti da se osoba može brinuti sama o sebi;
- Bosni i Hercegovini su potrebne reforme s ljudskim likom, a ne finansijske;
- Ništa se nije previše postiglo kada je u pitanju podrška države prema OSI, svijest na svim nivoima vlasti je više deklarativna, a manje praktična;
- Treba da se poduzmu efikasnije mjere kada je u pitanju socijalna reforma, vrijeme je da se počne sa implementacijom Strategije i stvaranjem legislativa koje će popraviti stanje;
- Diskriminacija je prisutna u mnogim segmentima, to zahtijeva poboljšanje položaja OSI, poboljšanje položaja njihovih organizacija, treba da se uredi legislative za obezbjeđivanje redovnosti podrške;
- Kohezija i multisektorski pristup bitni su da bi se kroz dodatne mjere podrške obezbijedile dodatne mogućnosti;
- Istaknuta je važnost teme minimuma socijalne sigurnosti;
- Učinjen je važan korak usvajanjem Strategije;
- Civilno društvo nije aktivno i ne potencira bitne stvari;
- Potrebno je uvesti sankcije za neprovođenje Strategije;
- Bez minimuma socijalne sigurnosti ne može se pokrenuti ništa, neophodan je i osvrt na porodicu osobe s invaliditetom;
- Bitna je uloga Interresornog radnog tijela Vlade RS za podršku licima sa invaliditetom, OSI ne moraju biti članice tog tijela kako bi prisustvovala sjednicama;
- OSI su do 1992. imale bolju socijalnu zaštitu i mogućnosti obrazovanja, a danas nemaju nikakvu socijalnu zaštitu, niti minimum socijalne sigurnosti;
- Osobe sa oštećenjem sluha mogu da rade, da ostvaruju rezultate i poštene su, ali nemaju podršku društva; djeca sa oštećenjem sluha i kada završe škole, uvijek su na birou i uvijek zavise od roditelja;
- U školama ima oko 15 000 gluhe djece, a prisutan je problem nedostatka logopeda, surdaudiologa i psihologa u školama;
- Evidentan je problem to što se ne zna pouzdano koliko ljudi je na margini, ali se zna da nedostaje tumača, logopeda itd.;
- Istaknuta je potreba društva za socijalnom pravdom i za društvom jednakih šansi;
- 4% BDP-a izdvaja se za socijalne probleme, ali 17 % od tog iznosa troše oni koji su ugroženi, dok oni koji su najmanje ugroženi potroše preko 20 %, a na svakih 18 stanovnika ide jedan zaposleni u državnoj službi;
- Stanje je jednako loše i u FBiH i u RS, vlast je slijepa i gluha na zahtjeve građana i OSI, društvo mora natjerati vlast koja je plaćena da radi u korist građana;
- Ključni problem su odnos i komunikacija između građana i države u definisanju interesnih sfera, koji su regresivni u odnosu na prošli sistem koji je imao mehanizme, to je specifikum tranzicijskih zemalja;
- Strategije, kakve god bile, moraju postojati kako bi društvo bilo prepoznato kao struktura koja teži nečemu;

- Reformska agenda uopšte nije postavila prave prioritete jer je socijalna zaštita na margini, a istaknut je problem penziona politike;
- Minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti su različite stvari;
- Kao jedan od mehanizama za izgradnju minimuma socijalne sigurnosti, Koalicija treba izvršiti pritisak, dati prijedloge i očekivanja predstavnicima vlasti i institucija o tome kako napraviti minimum socijalne sigurnosti;
- BiH je jedina u regionu koja nema definisan prag socijalne sigurnosti;
- Planiranje kao ključni problem, RS nema razvojnog dokumenta;
- Zakon o jedinstvenom registru gotovinskih naknada je ključni mehanizam za uštede, postoji ideja indirektnog imovinskog cenzusa;
- Evidentno je da organizacije imaju problema u radu, interes građana mora biti prepoznat;
- Sredstava ima, ali nisu dobro raspoređena;
- Zakon o socijalnoj zaštiti koji je donesen 2012. je jedini za koji je postojao mehanizam monitoringa, a socijalnu sigurnost osoba s invaliditetom ne treba gledati samo kroz socijalnu zaštitu, nego i kroz zapošljavanje;
- Postoje i diskrecioni budžeti opštinskih načelnika za socijalna davanja, koji omogućuju curenje novca mimo onog što su prioritetni interesi;
- 49 % ukupnih sredstava za socijalna davanja ide mimo Zakona o socijalnoj zaštiti i Centara za socijalni rad;
- Međunarodna zajednica je došla kako bi pomogla, ali je situacija sve gora, a predstavnici međunarodne zajednice znaju sve manje o problemima zbog kojih su došli;
- Treba da se poentiraju interesi; dobra Strategija ne smije ostati samo dokument, a da bi se primjenjivala treba odgovornima za primjenu dati podršku i pomoć;
- Treba poboljšati podršku udruženjima OSI; mora se čuti glas OSI kako bi se postojeća sredstva bolje usmjeravala i raspoređivala;
- U izradi obje entitetske strategije za unapređenje položaja OSI učestvovala su članice KOMA-e;
- Istaknut je značaj postojanja strateškog dokumenta;
- Mora postojati dijalog i partnerstvo između vlasti i civilnog društva;
- Istaknuta je važnost rezultata provedbe Strategije;
- Istaknuta je važnost zaključaka sa javne debate koja je održana 27.5.2015. u Banjoj Luci: „1) Javni i nevladin sektor, konkretnije, centri za socijalni rad i nevladine organizacije trebaju zajednički izaći na teren i mapirati potrebe građana koje će se formulirati u konkretne prijedloge za reforme; 2) Sva zakonska rješenja moraju pratiti propisane sankcije za neprovođenje zakonskih odredbi. Zbog nedostatka sankcija se u praksi ne implementiraju dobri elementi zakonskog okvira; i 3) u Republici Srpskoj je potrebno uvesti invalidninu kao novčanu naknadu za sve osobe s invaliditetom bez obzira na porijeklo invalidnosti, odvojeno od tuđe njege i pomoći te ortopedskog dodatka. U sistem treba uvesti i porodicu osobe sa invaliditetom, koja nosi najveći dio tereta brige o ugroženim licima.“
- Bilo bi dobro da se radi na pomaku u društvu, da se poveže sa institucijama, i da svi zajedno doprinosimo zajednici;
- Potencirati korištenje mehanizama onoga što već postoji (registri i sl.), treba omogućiti vladi da bolje planira, a da građani dobiju veći kvalitet života, država mora da definiše prag socijalne sigurnosti.

U diskusiji je zaključeno sljedeće:

1. Raditi na jačanju dijaloga i partnerstva između vladinih i nevladinih institucija;
2. Entiteti moraju definirati prag socijalne sigurnosti;
3. Prihvataju se i usvajaju preporuke i zaključci koje je pripremio i prezentirao gospodin Branko Suzić, predsjednik Saveza slijepih RS:

„Zagovaranje jednakih mogućnosti naročito za LSI treba usmjeriti na:

- Nediskriminaciju po bilo kojem osnovu;
- Dostupnost i jednak tretman u ostvarivanju prava LSI;
- Pristup informacijama i odgovarajuću komunikaciju između korisnika i pružaoca usluga;
- Uvažavanje dostojanstva LSI uz afirmaciju njihovih potreba i mogućnosti;
- Osnaživanje kapaciteta organizacija LSI;
- Uvrštavanje pitanja invaliditeta u sve razvojne programe na svim nivoima organizovanja;
- Ravnopravno sudjelovanje LSI u svim oblastima društvenog života.

Prioritetne mjere za unapređenje društvenog položaja lica sa invaliditetom i njihovih organizacija

1. Izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti osigurati pravo na ličnu invalidninu za LSI s većim stepenom invalidnosti i uspostaviti redovnost materijalne podrške;
2. Izmjenama propisa u oblasti zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite osigurati bolju podršku i obim prava za LSI s većim stepenom invalidnosti, s akcentom na participaciji, ortopedskim tiflotehničkim pomagalima i medicinskim sredstvima, te pravo na pratioca;
3. Izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću i podzakonskih akata osigurati veći obim sredstava koja se izdvajaju za podršku licima s invaliditetom i njihovim organizacijama;
4. Donošenjem Zakona o organizacijama LSI RS unaprijediti status udruženja i organizacija lica s invaliditetom na svim nivoima organizovanja, te definisati reprezentativnost, finansiranje, prava, obaveze i druga pitanja;
5. Za organizacije – udruženja od javnog interesa za RS osigurati redovnost kvartalnog sufinansiranja planiranih programskih aktivnosti iz grantova za tu namjenu;
6. Uvođenjem raznih pogodnosti i olakšica za LSI obezbijediti minimum socijalne sigurnosti i jednake mogućnosti;
7. Predstavnike NVO, OCD LSI uključivati u proces predlaganja i kreiranja strateških dokumenata i zakonskih i podzakonskih akata, a koji se tiču LSI i njihovih organizacija.“

Medijska popraćenost:

Medijsko prisustvo na javnoj debati je bilo dobro. Bila su prisutna 3 predstavnika iz 3 medija (1 Ž/2 M): TV Pink BH, BN TV, Radio Otvorena mreža.

Televizije:

- TV Pink BH: <https://www.youtube.com/watch?v=ZBiaxLToNbk>
- BN TV: <https://www.youtube.com/watch?v=2RfqHd3VhY>

Web portali:

- Udas.rs.ba: <http://udas.rs.ba/latin/blog/javna-debata-minimum-socijalne-sigurnosti-i-jednake-mogucnosti> (6.6.2017.)
- Udas.rs.ba: <http://udas.rs.ba/latin/blog/odrzana-javna-debata-na-temu-minimum-socijalne-sigurnosti-i-jednake-mogucnosti> (16.6.2017.)